

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5955/2023
26.04.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Мишковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5293/22 од 10.11.2022. године, у седници одржаној 26.04.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5293/22 од 10.11.2022. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 16173/21 од 15.03.2022. године, која је исправљена решењем истог суда под истим бројем од 13.06.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је предлог тужене за прекид поступка. Ставом другим изреке, дозвољено је објективно преиначење тужбе. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи, на име накнаде материјалне штете по основу неисплаћене инвалиднине, накнаде за туђу негу и помоћ, ортопедског додатка и месечног новчаног примања, за период од 25.10.2017. године до 30.11.2021. године, исплати појединачно одређене месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког износа, све ближе наведено у том ставу изреке. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље у делу у ком је тражила да се обавезе тужена да јој, на име накнаде материјалне штете по основу неисплаћене инвалиднине, накнаде за туђу негу и помоћ, допунске инвалиднине, ортопедског додатка и месечног новчаног примања, исплати износе са законском затезном каматом за период од 01.03.1999. године до 25.10.2017. године, све наведено у том ставу. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 205.500,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате, док је захтев тужиље за камату од дана пресуђења до извршности одбијен.

Апелациони суд у Београду је пресудом Гж 5293/22 од 10.11.2022. године, ставом првим изреке, одбио као неосноване жалбе тужиле и тужене и потврдио пресуду Првог основног суда у Београду П 16173/21 од 15.03.2022. године, исправљену решењем Првог основног суда у Београду П 16173/21 од 13.06.2022. године, у ставу првом, трећем, четвртном и петом изреке. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20) и оценио је да је ревизија тужене неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилци је решењем Скупштине Града Приштине, Секретаријат за здравство, социјалну и дечију заштиту 04 број 580-4665 од 24.04.1997. године, као цивилном инвалиду рата I групе са 100% телесног оштећења трајно, признато право на додатак за негу и помоћ од стране другог лица у месечном износу од 1.586,00 динара, као и право на ортопедски додатак, почев од 01.03.1997. године па надаље, све док постоје законски услови за коришћење оствареног права. Решењем истог органа број 580-12379 од 23.10.1997. године, тужилци је по истом основу признато право на додатак за негу и помоћ од стране другог лица и ортопедски додатак у месечном износу од 459,00 динара, почев од 01.08.1997. године па надаље, све док постоје законски услови за коришћење оствареног права. Решењем истог органа број 580-405 од 07.04.1997. године, тужилци је признато право на личну инвалиднину у месечном износу од 100,00 динара од месечног износа личне инвалиднине који припада војном инвалиду I групе и допунску личну инвалиднину у износу који припада војном инвалиду I групе, почев од 01.01.1997. године па надаље, све док постоје законски услови за коришћење оствареног права, а решењем истог органа од 05.08.1997. године, тужилци је признато право на месечно новчано примање у износу од 275,00 динара, почев од 01.04.1997. године па надаље, све док постоје законски услови за коришћење оствареног права. Почев од 01.03.1999. године, тужена је обуставила исплату по наведеним решењима. Вештачењем је утврђена неисплаћена лична инвалиднина за период од 01.03.1999. године до 30.11.2021. године у износу од 15.694.770,76 динара, неисплаћени додатак за негу и помоћ од стране другог лица за исти период у износу од 15.638.184,60 динара, неисплаћена допунска инвалиднина за период од 01.03.1999. године до 28.04.2006. године у износу од 317.794,80 динара, неисплаћени ортопедски додатак у периоду од 01.03.1999. године до 30.11.2021. године у износу од 4.540.732,15 динара и неисплаћено новчано примање за кориснике чије домаћинство нема прихода у истом периоду у износу од 5.182.572,80 динара. На наведене износе тужилци је призната законска затезна камата почев од дана доспећа сваког појединачног месечног износа и то од 25.-ог у наредном месецу за претходни месец.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом одредби члана 172. и 376. Закона о облигационим односима, закључили да је тужена

одговорна за штету коју је тужилца претрпела услед незаконитог рада њеног надлежног органа, који јој није исплаћивао личну инвалиднину, додатак за негу и помоћ од стране другог лица, допунску инвалиднину, ортопедски додатак и новчано примање за кориснике чије домаћинство нема приходе у спорном периоду, па је тужбени захтев тужилце делимично усвојен и тужена обавезана да тужилци накнади штету у висини појединачних месечних износа са припадајућом каматом. При том је првостепени суд закључио да је потраживање тужилце делимично застарело за период од марта 1999. године закључно са августом 2017. године, у ком делу је тужбени захтев тужилце одбијен а у целости је одбијен тужбени захтев у делу за исплату накнаде штете због неисплаћивања месечног новчаног примања за период од 01.03.1999. године до 25.10.2017. године, због застарелости овог потраживања.

По оцени Врховног касационог суда, одлука другостепеног суда заснована је на правилној примени материјалног права.

Одредбом члана 21. Закона о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца („Службени лист СРЈ“, бр. 24/98, „Службени гласник РС“, бр. 101/2005.... 111/2009), важећем у време престанка исплате потраживаних накнада, прописано је да су основна права војног инвалида, између осталог лична инвалиднина, додатак за негу и помоћ, ортопедски додатак, а да се проценат војног инвалидитета (члан 24. став 2), одређује трајно или привремено, сразмерно оштећењу организма које је настало као последица ране, повреде, озледе или болести задобијене под околностима утврђеним овим законом. Одредбом члана 25. истог закона, прописано је да се према проценту инвалидитета, војни инвалиди разврставају у десет група војног инвалидитета и то: I група – инвалиди са 100% инвалидитета, којима је редован живот потребна нега и помоћ.

Према одредби члана 28. став 1. тог закона, накнада на име личне инвалиднине се одређује у месечним износима. Лична и породична инвалиднина, додатак за негу и помоћ и ортопедски додатак исплаћују се по истеку месеца за који се врши исплата (члан 71).

Законом о изменама и допунама Закона о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца („Службени гласник РС“, бр. 50/18, који је ступио на снагу 07.07.2018. године), измењен је члан 71. који сада гласи: Лична, породична и увећана породична инвалиднина, додатак за негу и помоћ, ортопедски додатак и накнада за време незапослености, усклађују се једном годишње према кретању просечне годишње зараде без пореза и доприноса, у Републици Србији у претходној години на основу објављених података републичког органа надлежног за послове статистике и исплаћују се уназад. Прелазним и завршним одредбама овог закона и то одредбом члана 114. став 2. прописано је да лица којима су до дана ступања на снагу тог закона призната права по прописима који су били на снази до дана ступања на снагу тог закона, ако та права нису прописана тим законом, и даље користе та права под условима, у обиму и на начин утврђен прописима на основу којих су им права призната. Право на новчану помоћ које је установљено Законом о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица („Службени гласник СРС“, бр. 54/89), а које није предвиђено Законом о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца, сходно цитираној одредби, и надаље је припадало тужилци.

Одредбом члана 172. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

У конкретном случају, неправилним радом органа тужене, тужилји је причињена штета, јер јој у периоду од марта 1999. године до новембра 2021. године нису исплаћивани лична инвалиднина, ортопедски додатак, додатак за туђу помоћ и негу и месечно новчано примање, при чему је тужилја остварила право на исплату ових накнада на основу коначних решења надлежног органа тужене, па је тужена дужна да тужилји причињену штету накнади, за период за који њено потраживање није застарело, у смислу одредбе члана 376. у вези са чланом 186. Закона о облигационим односима.

Неосновани су наводи ревизије тужене да је материјално право погрешно примењено, јер се ради о повременим потраживањима на које камата може да тече само од дана подношења тужбе на основу члана 279. став 3. Закона о облигационим односима. Супротно ревизијским наводима тужене, основ потраживања тужилје у овом спору није исплата повремених потраживања, већ накнада штете због незаконитог односно неправилног рада органа тужене на основу одредбе члана 172. став 1. Закона о облигационим односима. Пошто се обавеза накнаде штете сматра доспелом од тренутка настанка штете, на основу одредбе члана 186. Закона о облигационим односима, следи да је тужена у доцњи од дана када је тужилји требало да исплати предметне накнаде, а то је 25. дан у наредном месецу за претходни месец, па од тог дана, а не од дана подношења тужбе суду, тужена тужилји дугује камату на основу 277. став 1. тог закона.

Неосновано се ревизијом указује да решења којима су тужилји призната права на накнаде које су предмет тужбеног захтева, нису снабдевена клаузулама правноснажности и извршности. Ово код неспорне чињенице да је по овим решењима тужилји вршена исплата предметних накнада све до марта 1999. године.

Правилна је одлука о трошковима парничног поступка, јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 2. и 154. Закона о парничном поступку, сразмерно успеху тужилје у спору.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је донео одлуку као у изреци применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

**За тачност отправака
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**